

Een kleine geschiedenis van Huize Doornik

Historie Dit is deel 21 van de serie over Huize Doornik achter de Waaldijk. Ooit stond hier de gelijknamige burcht. Lentse Lucht duikt in de geschiedenis van Huize Doornik. Een verhaal dat leest als een spannend boek.

Nadat Huize Doornik in 1859 verkocht was aan de Amsterdamse koopman Gerrit Johannes van Dijk, kwam er een eind aan de bewoning van het huis door de familie De Ranitz. In deze aflevering onderzoeken we hoe en wanneer de familie De Ranitz in het bezit kwam van de burcht en de omliggende landerijen en wat de band was met het koninklijk huis.

Familie De Ranitz

De stamhouder van de familie was Johann Sigismund Ulrich Ranisius (1646-1724), ook wel Ranisch genoemd. Hij werd geboren in Duitsland en gedoopt in Elten. Hij vestigde zich in Nederland en werd in 1688 tot ritmeester benoemd. Een nazaat van hem, Johan Hendrikus de Ranitz (1700-1767), werd in Doetinchem geboren. Hij trouwde in 1730 met Baronnesse Candace van Sevenaer, vrijvrouw van Wolferen, vrouwe van Doornik en Groote Loght. Haar vader had Doornik, een allodiaal goed, uit een boedel gekocht. Bij zijn overlijden ging het goed over naar zijn dochter Candace. Toen zij in 1740 stierf, kwam de familie De Ranitz in het bezit van Doornik en bleef dat 119 jaar lang. Het echtpaar kreeg drie kinderen, onder wie Johan Bernhard Sigismund (1731-1811). Hij beleefde zware tijden op Doornik, zoals we zagen in vorige afleveringen. Hij trouwde met Anna Margaretha Martini. Zij kregen vier kinderen, onder wie Jacob Frans (1773-1838), de volgende bewoner van Doornik. Na de vroege dood van Candace trouwde Johannes Hendrikus met Joanna van Vinceler, met wie hij nog eens negen

kinderen kreeg. De jongste, Sebastiaan Mattheus Sigismund (1757-1819), was werkzaam in Groningen bij de belastingdienst en daar werd ook Sebastiaan Mattheus Sigismund junior geboren. Deze Sebastiaan junior trouwde met Anna Margaretha de Ranitz, dochter van de eerder genoemde Jacob Frans de Ranitz en achterkleindochter van Johannes Hendrikus de Ranitz, die dus tevens de grootvader was van haar man. Wel stamden ze af van verschillende (over) grootmoeders: Candace en Joanna.

Koninklijk huis

Anna Margaretha en Sebastiaan junior kregen een zoon, die ook weer de naam Sebastiaan kreeg. Hij bekleedde de functie van particulier secretaris van koningin Emma. Het verhaal gaat dat hij met haar een geheime relatie kreeg, waaruit de latere koningin Wilhelmina geboren werd. De echtgenoot van koningin Emma was koning Willem de Derde. Hij was op dat moment 61 jaar oud en onvruchtbaar vanwege een syphilusinfectie. Vreemdgaan was in die kringen niet ongebruikelijk, waarbij het risico van een geslachtsziekte altijd op de loer lag. Het was opmerkelijk dat Wilhelmina toendoof was. Toendoofheid is een erfelijke afwijking waarbij de verschillende toonhoogten niet van elkaar kunnen worden onderscheiden. Deze afwijking kwam verder niet bij de Oranjes voor, terwijl secretaris Sebastiaan toendoof was. Binnen het koningshuis werd er openlijk over gesproken. Prinses Juliana en Coen de Ranitz, de latere burgemeester van Utrecht, spraken elkaar naar verluidt aan met neef en nicht tijdens hun studententijd in Leiden. In dit licht bezien is Huize Doornik nog bijzonderder dan het al was.

tekst Martin Bos en Joop Koopman
beeld Ineke Zaalmink

Op dit bord in Park Lingezen staan twee namen die refereren aan bewoners van Huize Doornik. De eerste was Jan van Dornick (vanaf 1326). De familie De Ranitz bewoonde Huize Doornik van 1740 tot 1859.

Straatnaambord in de wijk Stelt Zuid, dat herinnert aan Jacob Frans de Ranitz, de eerste en enige burgemeester (1811-1817) die Lent ooit gekend heeft.